

№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1096 sahifa,
2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatievna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений.....	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики.....	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения.....	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом.....	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari.....	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda.....	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari.....	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi.....	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamisheva	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari	337
Allaberdieva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностраных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida)	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку.....	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	
Davolanish ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga tibbiy-psixologik yondashuvlar	458
Po'latxo'jayeva Malika Rustamovna	
Equal Voice in the Classroom: A Gender-Based Approach	463
Gafurova Nodira Ravshanovna	

Matematik tafakkur kompetensiyalarini rivojlantirishda singapur ta'lim modelining innovatsion pedagogik yondashuvlari.....	468
<i>Sanobar Ibragimovna Kenjayeva</i>	
Boshlang'ich sinf mikrodars ishlanmasining texnologik xaritasini yaratish usullari.....	475
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	479
<i>Sodiqova Gulbahor G'ofurjon qizi, Abduvohidova Rayhona Nuriddin qizi</i>	
6–7 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda mantiqiy fikrlashga o'rgatishning ahamiyati	484
<i>Sultonova Sitara Zarif qizi</i>	
Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish.....	488
<i>Gulamov Shavkat Maxmudovich</i>	
Kognitiv yuk nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'quv jarayonini optimallashtirish	492
<i>G'ulomova Moxinur Inomjon qizi</i>	
Muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillar	497
<i>Putatova Odinaxon Xamidovna</i>	
Tarbiyaviy ishlarni tashkil etish pedagogik muammo sifatida	501
<i>Qulmatova Xurshida Abdurahmonovna</i>	
O'quvchilarga algebrani o'qitishning dolzarb masalalari.....	504
<i>Qodirova B., Ibragimov N.</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish masalalari	509
<i>Axmadjanova Moxiyat Sadriyevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning elektron ta'lim resurslari va innovatsion dasturlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish.....	513
<i>Sultansaidova Mushtariy Abzalxanovna</i>	
Jo'rg Oruell asarlarida davr va shaxs fojiasi	516
<i>Xatamova Kumush Javxar qizi</i>	
“Tabiiy fanlar” fanini o'qitish texnologiyasini STEAM yondashuvi asosida tuzish metodikasi	519
<i>Imankulov Nurbek Tursunkul o'g'li, Ashirov Shamshidin Annazarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyatiga samarali ta'sir etuvchi irodaviy sifatlar	525
<i>Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida texnik ijodkorlikni shakllantirishning mazmuni va metodikasi	528
<i>Xudaykulova Saida Zakirovna</i>	
Aqli zaiflik va autizm spektri buzilishining klinik-pedagogik farqlari	533
<i>Zakirova Fozilaxon Zafarjon qizi</i>	
STEAM yondashuvi asosida kreativ fikrlashni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	538
<i>Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li</i>	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	540
<i>Ibragimova Shoira Normuminovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar ota-onalarini logopedik korreksion ishiga jalb etish	543
<i>Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Abdullayeva Gulzoda Abdurazoq qizi</i>	
Rus tili darslarining samaradorligini oshirishda nutqiy kompetensiyani shakllantirishning ilmiy-metodik asoslari.....	546
<i>Jurayeva Nilufar Shovkat qizi</i>	
Autizm spektridagi bolalarda nutqni rivojlantirish uchun sensor integratsiya usullarining ta'sirini o'rganish.....	549
<i>Mo'minova Gulnora Qurvonali qizi</i>	
Yosh taekvondochilarni maxsus mashqlar yordamida kyorugi texnikasini rivojlantirish	552
<i>Sheraliyev Sarvarbek Soxibjon o'g'li</i>	
“Motivatsion yondashuv” hamda “kreativ fikrlash” tushunchalarining mazmun va mohiyati	556
<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning muloqot madaniyatini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning o'rni	559
<i>Umarova Feruzabonu Bobir qizi</i>	

Ta'lim falsafasining ijtimoiy-madaniy evolyutsiyasi	562
<i>Uzakova Zahroxon Muhammad Zarif qizi</i>	
Fizika ta'limida ijodiy tafakkurni shakllantirishning innovatsion modeli: muammoli ta'lim va interfaol metodlar asosida kompetensiyaviy yondashuv	565
<i>Yusupov Kodirjan Batirovich</i>	
Игровые проекты как средство обучения предлогам английского языка.....	569
<i>Нуратдинова Наргиза Бахтияровна</i>	
Формирование межкультурной коммуникативной компетенции через изучение речевого этикета в цифровой среде (мессенджеры и социальные сети)	572
<i>Юсупова Сохила Сайфиевна</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish.....	575
<i>Shamiyeva Manzura Fayzullayevna</i>	
Pedagogik ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilar valeologik kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va mohiyati	579
<i>Sardorxon Quvondiqov</i>	
Pedagogik ta'lim muassasalari bo'lajak o'qituvchilarida integrativ yondashuv – milliy g'urur tuyg'usini rivojlantirish yondashuvi sifatida.....	584
<i>Miraxmedov Fatxulla</i>	
Bolalarni xavfsiz, erkin, o'yinga asoslangan va do'stona muhitda tarbiyalash – muvofiqlashtirishning yangi standartlari.....	590
<i>Mamadaliyeva Dilfuza Baxtiyorovna</i>	
Alisher Navoiyning "Arba'in" asaridagi qit'alarda sahih hadislarining badiiy talqini	595
<i>Nematullayeva Madina Zafarovna</i>	
Umumta'lim maktablarida chizmachilik fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari	598
<i>Xalimov Moxir Karimovich</i>	
Biologiya fanini o'qitishni modernizatsiyalash bo'yicha zamonaviy yondashuvlar.....	603
<i>Axmadjanova Mohiyat Sadriyevna</i>	
Dizariya shakllarining klinik-pedagogik tavsifi	607
<i>Iminjonova Moxichexra Alimardon qizi</i>	
Oliy ta'limda kechki ta'lim talabalarining o'quv faolligini oshirishda faollashtiruvchi interaktiv ma'ruza metodining didaktik strukturasi va pedagogik imkoniyatlari.....	611
<i>Axmedova Zilola Muxtor qizi</i>	
Оптимизация процесса самообразования студентов русской филологии в условиях современного образовательного пространства	617
<i>Азизова Д. А.</i>	
Bo'lajak tarixchilarda tarix falsafasining zamonaviy konsepsiyalariga doir bilimlarni rivojlantirishning amaliy texnologik tizimi.....	622
<i>Anvarjonov Ahrorjon Ahadjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mehnatsevarlikka tarbiyalashda pedagogik texnologiyalarning turlari va ularni qo'llash imkoniyatlari.....	625
<i>Xudaybergenova Adolat Usmanovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijtimoiy-axloqiy tarbiyalashda maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligi.....	629
<i>Jumanova Fotima Uralovna, Azimova Zebxon Tohirovna</i>	
4K yondashuvi asosida dars topshiriqlarini ishlab chiqish.....	635
<i>Boboyeva Nafosat Tulqin qizi</i>	
O'quv-tarbiya jarayonida pedagogik diagnostika.....	639
<i>Xolmatova Ziroatxon Anvarovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirishning ahamiyati.....	642
<i>Abdullayeva Ozoda Odiljon qizi</i>	
O'yinchilarning texnik va taktik tayyorgarligi.....	645
<i>Madaminov Oribdjan Nishanbayevich</i>	

Ta'lim jarayonida gamifikatsiya va didaktik o'yinlar orqali metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	648
<i>Xayrullina Parizod Farg'at qizi</i>	
Dual ta'lim sharoitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini baholash mezonlari va monitoring tizimi.....	651
<i>Umurov Zarif Latifboyevich</i>	
Boshlang'ich sinflarda folklor asarlarini aksiologik yondashuv asosida o'qitish metodikasi	660
<i>Aytmuratova Elvira Ersultanovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilari tanqidiy fikrlashining psixologik va pedagogik mohiyati.....	663
<i>Haydarova Kamola Ergashboy qizi</i>	
Differensial ta'limning nazariy-konseptual asoslari.....	667
<i>Rasulova Nozigul Abdivoxid qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyatga o'rgatishda kreativ shaxsni shakllantirish bo'yicha metodik tavsiyalar	671
<i>Rizoyeva Muslima Raxmonovna</i>	
Информационная компетентность через призму филологии: ключевые факторы формирования ...	679
<i>Хикматов Нодир Назимджанович</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida qadriyatlar tizimini shakllantirishning samarali yo'llari	683
<i>Mamatova Zarena Abduljalilovna</i>	
O'zbekiston va Angliyada pedagogik ta'lim tizimining tarixiy asoslari.....	686
<i>Miramatova Laylo Ravshanjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim muhitida o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	690
<i>Nilufar Xalikova Mirkadirovna</i>	
Badmintonchilarda maxsus chaqqonlik tayyorgarligining o'yin faoliyatiga ta'siri	694
<i>Samadova Uktabar Hasanovna</i>	
<i>Maktab direktorlarining boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirishda sinergetik</i>	
yondashuvning o'rni va ahamiyati	698
<i>Yusupova Dilnoza Fayzullayevna</i>	
Pedagogical Essence of Improving Students' Collaborative Skills Through Multi-Vector Approaches	702
<i>Turemuratova Aziza Begibaevna, Otelbayeva Muhayyo Alisher qizi</i>	
Tasviriy san'at mashg'ulotlarining maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv, estetik va ijodiy rivojlanishiga ta'siri	708
<i>Shaymuradov Taxir Zamanovich</i>	
Oliy ta'limda ma'naviy-ma'rifiy kompetensiyalarni baholash mezonlari: falsafa fanining o'quv jarayoniga integratsiyasi	713
<i>Abdullayev Akmal Nasriddinovich</i>	
Klasterli ta'lim muhitida bo'lajak o'zbek tili va adabiyoti o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodlari.....	717
<i>Abdurahmonov Maqsad Bekjonovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqiy rivojlanishning yetakchi omillari.....	720
<i>Abduvosiyeva Mahmuda Xamidullo qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ sifatlarini oshirish: zamonaviy yechimlar va muammolar	724
<i>Abdusalimova Yulduz Normurod qizi</i>	
Maktablarda sun'iy intellekt asosida xorijiy tillarni o'qitish afzalliklari	728
<i>Altimisheva Iroda Mavlonovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda boshqaruv madaniyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari.....	731
<i>Ashurov Yusuf Alisher o'g'li</i>	
Bolalikni qayta anglash: mariya montessori pedagogik qarashlarining ilmiy asoslari	735
<i>Ismatullayeva Madinabonu Akmaljon qizi</i>	
14-15 yoshli o'quvchilarning jismoniy tarbiya vositalari orqali jismoniy tayyorgarligi samaradorligini oshirish metodi	740
<i>Karimboyev Og'abek Qadamboyevich</i>	

O'zbekiston xalqlarining amaliy san'ati va ma'naviy merosini o'rganish: tarixiy va pedagogik jihatlar	744
Kayumov Erkin Kazakbayevich	
Fizika ta'limida kognitiv texnologiyalar asosida talabalarning mantiqiy va analitik tafakkurini rivojlantirish yo'llari	748
Madumarov Shodonbek Az'amjonovich	
Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish jarayonlarida pedagogik-psixologik bilimlarning ahamiyati	751
Muratova Shaxnoza Ibatovna	
Yoshlar o'rtasida ijtimoiy hamkorlikni mustahkamlashda pedagogik resurslar va hamkorlik infratuzilmasining ahamiyati	754
Matnazarov O'ktam Latipovich	
Maxsus pedagogika o'qituvchilarining pedagogik va psixologik tayyorgarlik darajasi	757
Oxunov Ilxomjon Abdunabiyeich	
Funksional bog'liqlikni tushunishda vizual-eksperimental metodning samaradorligi	760
Qobilova Nargiza Anvarovna, Shamuratov Zafar Ergashevich	
The Psychological Importance of Emotional Intelligence and Stress Resilience in Increasing Professional Efficiency of Primary School Pedagogues	766
Tajiboyeva Odinakhon	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida mashg'ulotlar jarayoni sifatini monitoring qilish vositasi sifatida	769
Tashbayev Naim Sadikovich	
Axloqiy tafakkur va axloqiy qaror qabul qilish kompetensiyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati	773
Temirova Oydina Muhiddinova	
Oliy ta'lim muassasalarida "Muhandislik kompyuter grafikasi" fanini o'qitishning metodik asoslari va zamonaviy yondashuvlari	776
Xamidov Dilshod Olimjon o'g'li	
Kasbiy ta'lim rahbarlarining individual yondashuv asosida kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari ...	780
Yangiboyev Kamol Norboyevich	
Тема экологических проблем как элемент духовно-нравственного воспитания студентов в произведениях Чингиза Айтматова	784
Абдулвохидов Элёр	
Девиантное поведение школьников в образовательной среде: проблемы классификации и гендерные особенности восприятия педагогами	789
Алимжанова Матлюба Юнусовна	
Анализ проблем развития профессиональной иноязычной компетенции по английскому языку у студентов медицинских вузов	793
Исраилова Илона Халитовна	
Психолого-педагогические условия использования изобразительной деятельности как средства стимуляции коммуникативных навыков у воспитанников с синдромом дауна	798
Каримова Регина Шовкатовна	
Методика развития специальной физической подготовленности футболистов 11–12 лет с использованием современного инновационного оборудования	802
Мирзабаев Диёрбек Камилович	
Нейроигра как эффективное средство развития познавательных и регуляторных функций у детей дошкольного возраста	805
Намазбаева Лола Закировна, Маткаримова Шарира Рахимжановна	
Методы и приёмы технологии развития критического мышления в курсе "Общая педагогика": опыт проектирования учебного процесса в вузе	809
Янкина Рано Садыковна	
Oliy ta'lim muassasalarida muloqot madaniyatini shakllantirish orqali verbal zo'ravonlikni bartaraf etish texnologiyalari	817
Oqmirzayeva Baxtigul Bahodir qizi	
Tashvishli buzilishlarni korrektsiya qilishda kognitiv-bixevioristik terapiya usullari	821
Sattarova Shaxnoza Qo'chqarovna, Xamroyeva Zarina Shaxriyevovna	

Rahbar va pedagogik muhit: nazariy va amaliy asoslar	824
<i>Xodjimatrova Nazira Toshmatovna, Gaziyeva Nigora Shamsiddinova</i>	
O'smirlik – deviant xulq shakllanishi uchun senzitiv davr sifatida	827
<i>Sattarova Shahnoza Qo'chqarovna, Erkinjonova Raximaxon Baxtiyor qizi</i>	
Цифровые образовательные технологии как средство формирования коммуникативной компетенции при обучении русскому языку как иностранному	830
<i>Ескараева Г. Б.</i>	
Kredit-modul tizimi sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning amaliy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	833
<i>Muxiddinova Nilufar Baxodirovna</i>	
Talabalar mediakompetentligini baholash usullari va mezonlari	839
<i>Alimov Zokir Chori o'g'li</i>	
STEAM ta'lim texnologiyasi orqali tabiiy fanlarni o'qitish va o'quvchilarda kreativ fikrlash qobiliyatini shakllantirish	844
<i>Ergasheva Malohat Tursunovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy salohiyatini aniqlash va baholash mezonlari	847
<i>Hamzayeva Nigina Azamjonovna</i>	
Uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalarni o'qitishda fanlararo bog'liqlik	852
<i>Musayeva Dilfuza Abdurahmonova</i>	
Ta'limda muloqot madaniyatini shakllantirishga qaratilgan metodlar tizimini ilmiy tahlil qilish	857
<i>Kobulova Maktuba Urmonjonovna</i>	
Shaxs psixologik portreti va unga oid ilmiy-nazariy yondashuvlar	862
<i>Ataqulov Bekzod Abdurashitovich</i>	
Zamonaviy didaktik paradigmadagi talabalar ta'lim natijalarini tashxislash	866
<i>Tursunova Feruza Otaqulovna</i>	
Ingliz tilini bilishning sport talabalari uchun ahamiyati	869
<i>Azimova Umirxon Odilovna</i>	
Sharq mutafakkirlarining ta'lim-tarbiyaga oid ma'naviy va axloqiy qarashlari	873
<i>Baxtiyor Suvankulov</i>	
Oliy ta'limda talabalarning mustaqil va ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishning metodik asoslari	877
<i>Abduraxmonova Dinara Yusupovna</i>	
Tarbiya jarayonida pedagogik boshqaruv uslublari: nazariy asoslar va amaliy mexanizmlar	881
<i>Farsaxonova Dilafruz Rizaxonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim davlat talablari va o'quv dasturlarida nutq hamda mustaqil fikrlash masalalari	886
<i>Mirzoyeva Nigora Shavkatjonovna, Qobilova Dildora</i>	
Zamonaviy ta'lim texnologiyalari orqali talabalarning kasbiy loyihaviy kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari	890
<i>Xamidova Feruza Turdiyevna</i>	
Raqamli davr bolasini tarbiyalashda psixologik muvozanatni saqlash orqali sog'lom shaxsni shakllantirish	896
<i>Hakimova Ziyoda Ibrohim qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik intellektini shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining samaradorligi	900
<i>Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda qo'llaniladigan nazariy modellar	903
<i>Abdiraimova Xusnobod Samat qizi</i>	
Talabalar mustaqil ta'limini individuallashtirish metodlari	910
<i>Arzikulova Surayyo Fayzullayevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirishning amaliy asoslari	914
<i>Xoliqulova Kumush Ilxom qizi</i>	
Psixologik-pedagogik yondashuvlar asosida mahdudlik holatlarini bartaraf etishning takomillashtirilgan metodikasi (maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari misolida)	919
<i>Mamatqulova Dinora Yunus qizi</i>	

Ilg'or pedagogik texnologiyalar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirish	923
<i>Uzoqova Husnora</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ilk matematik tasavvurlarni shakllantirish jamiyatning asosiy talabi sifatida	927
<i>Toshimova Gulzoda Jamoliddinovna</i>	
Sun'iy intellekt vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarining iqtisodiy va moliyaviy savodxonligini shakllantirish mexanizmlari	930
<i>Jumayeva Feruza Sayidovna</i>	
O'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlash (2-sinf misolida).....	936
<i>Abdiyeva Shakila Ishkuvatovna</i>	
Turistik faoliyatda ijtimoiy muloqot kompetensiyasini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	941
<i>Abdullayeva Sevara Yuldashevna</i>	
Oilaning katta avlodi va maktabgacha yoshdagi bolalar o'rtaqidagi psixologik munosabatlarning nazariy asoslari	944
<i>Ashirova Sojida Baxromovna</i>	
Yosh pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda tajriba almashishning ilmiy-metodik asoslari va usullari	948
<i>Dildora Rustam qizi Fozilova</i>	
Maktabga tayyorlov bosqichida o'quvchilar grafomotorikasini individual yondashuv asosida rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	951
<i>Jumayev Sanjar Soatmumin o'g'li</i>	
Uzluksiz ta'limda inklyuziv yondashuvning samaradorligini ta'minlovchi pedagogik va ijtimoiy omillar.....	955
<i>Kobilova Shaxnoza Xudayshukurovna</i>	
Tolerantlik tushunchasining mohiyati va uning ta'lim tizimidagi ahamiyati.....	958
<i>Kurbanova Shoirra Abduraximovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni mashg'ulotlar jarayonida TRIZ texnologiyasi bilan tanishtirishning ahamiyati.....	961
<i>Meliboyev Anvar Rashidovich</i>	
The Conceptual Framework and Pedagogical Affordances of Vtss: A New Paradigm for Specialised Instruction.....	964
<i>Nilufar Sabirova</i>	
O'zbek oilalarida axloqiy tarbiya munosabatlarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	967
<i>Qurbanova Go'zal Saydaxmatovna</i>	
Fizika o'qitishda 4K kompetensiyalarni shakllantirishning nazariy asoslari	973
<i>Saydayev Obid Bahodir o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarida innovatsion faoliyat ko'nikmalarini takomillashtirishning modulli texnologiyalari	979
<i>Saliyeva Perdexan Alimbetovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak ijtimoiy soha xodimlarining kognitiv kompetentligini rivojlantirish	984
<i>Qaxxorov Shahriyor Yodgorovich</i>	
Maktabgacha ta'limda ma'naviy-axloqiy tarbiyani amalga oshirish usullari.....	987
<i>Sattorova Shaxlo Axadovna, Omonova Shoxista Anvar qizi, Raximova Durdona Murot qizi</i>	
Ta'lim tizimida sun'iy intellekt elementlaridan foydalanishning afzalliklari	990
<i>Sulaymanova Dildora Baxtiyorovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ekologik sanalarga bag'ishlab ma'rifiy tadbirlar o'tkazishning afzalliklari.....	993
<i>Tohirova Baxtigul Hasanboy qizi</i>	
Pedagogik ta'limda talabalarning gnoseologik motivatsiyasini rivojlantirish zaruriyati	996
<i>Xudoyqulova Dilrabo Shodmonovna</i>	
Сопоставление русских и узбекских пословиц: сходства, различия и культурный контекст	1000
<i>Касымова Феруза Суннатовна</i>	
Теоретические аспекты развития мотивационной сферы в психологии изучения личности	1003
<i>Маликова Эвелина Тимуровна</i>	

Психологическая устойчивость личности в исследованиях узбекских учёных: теоретический анализ и применение концепции	1007
Саитходжаев Зуфар Хусан угли	
Biologiya ta'limida kognitiv yondashuv asosida o'quvchilarning universal o'quv faoliyatlarini shakllantirish	1011
Daminova Fayoza Abdixakimovna	
Milliy musiqa merosini zamonaviy ta'limda saqlash muammolari va yechimlari.....	1014
Haydarov Qutlug' Hamdamovich	
Sun'iy intellekt: maktabgacha ta'lim tashkilotining taraqqiyotini ta'minlovchi zamonaviy texnologiya sifatida.....	1017
Axmadaliyeva Mohlaroy Toxtapo'latovna	
Shukur Xolmirzayevning ijtimoiy-etnografik folklorizm yaratish mahorati	1021
Mamayusupova S. M.	
Androgogik va interfaol metodlarni jismoniy tarbiya mashg'ulotlarda foydalanish samaradorligi.....	1024
Normamatov Muxiddin Abdumuminovich	
Tinglab tushunishning psixolingvistik xususiyatlari.....	1028
O. V. Kon	
Gi de Mopassanning hikoyachilik mahorati va badiiy uslubi.....	1032
Yuldashev Bahodir Bekmuratovich	
Художественный мир и стилистическая система прозы Патрика Модiano.....	1035
Давронова Зульфия Бобоевна	
Umumta'lim maktablari yuqori sinf o'quvchilarini vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik qarashlar	1041
Xamidov Amin Abdulloevich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qish darslarida kreativ fikrlashga o'rgatish	1044
Abduvahob Eshmurodov	
Talabalarda tibbiy bilimlarini rivojlantirishda "Svetofo" metodining ahamiyati va xususiyatlari	1047
Akbarova Dono Rahmatdjonovna	
Yosh davrlariga qarab harakat koordinatsiyasining rivojlanish bosqichlari va badiiy gimnastikada ritmning ahamiyati.....	1051
Beknazarova Lobar Shokir qizi	
Mashq va topshiriqlar tizimi orqali talabalarining komparativ-kreativ fikrlashini shakllantirish.....	1055
Mohinbonu Usmonova	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida milliy qadriyatlar asosidagi kompetensiya metodlarini takomillashtirish	1058
Hamdamova Manzura Zuvaydillayevna	
Akademik ko'nikma va uning tipologik tasnifi	1062
N. J. Isakulova	
Формирование коммуникативной компетентности детей старшего дошкольного возраста в процессе взаимодействия со сверстниками.....	1068
Намазбаева Лола Закировна, Умерова Зарема Ремзиевна	
Formativ baholashning nazariy asoslari va fizika fanida qo'llash imkoniyatlari	1073
Sobirov Avazbek Anvarovich	
Jismoniy tarbiya darslarida milliy o'yinlardan foydalanish	1078
Ibragimov Shuhratbek	
Interaktiv ta'lim muhitida o'quvchilarning kasbiy-ma'naviy tasavvurlarini boyitish yo'llari.....	1082
Mutallibjonov Ma'rufjon	
O'tkir Rahmat ijodida qo'llanilgan kognitiv metaforalar.....	1088
Maxammatova Feruza Olimovna	
Tarbiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasi orqali o'quvchilarning mustaqilligini rivojlantirish	1092
Qurbaniyozova Mardona Fayzulla qizi	

FORMATIV BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI VA FIZIKA FANIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI

Sobirov Avazbek Anvarovich

Andijon shahridagi Prezident maktabi fizika fani o'qituvchisi,
Farg'ona davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Formativ baholashning nazariy asoslari hamda uning ta'lim jarayonidagi ahamiyati yoritiladi. Formativ baholash o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini muntazam ravishda aniqlash hamda o'quv jarayonini takomillashtirishga xizmat qiluvchi samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Mazkur yondashuv ta'lim jarayonida o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlab, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida samarali muloqotni rivojlantirishga yordam beradi. Tadqiqotda formativ baholashning asosiy tamoyillari, shakllari va metodlari ilmiy manbalar asosida tahlil qilinadi. Shuningdek, fizika fanini o'qitishda formativ baholashni qo'llash imkoniyatlari ham ko'rib chiqiladi. Fizika darslarida ushbu baholash turidan foydalanish o'quvchilarning mantiqiy fikrlashi hamda ilmiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Natijada o'quvchilarning xatolarini o'z vaqtida aniqlash va tuzatish imkoniyati yaratiladi, ta'lim samaradorligi ortadi hamda fan bo'yicha bilimlar yanada mustahkamlanadi.

Kalit so'zlar: formativ baholash, baholash tizimi, fizika ta'limi, pedagogik metodlar, o'quv jarayoni, ta'lim samaradorligi, o'quvchi faoliyati, zamonaviy ta'lim.

Abstract: The theoretical foundations of formative assessment and its significance in the educational process are examined. Formative assessment is considered an effective pedagogical tool that enables the continuous identification of students' knowledge, skills, and competencies while improving the learning process. This approach ensures active student participation in learning activities and promotes effective interaction between teachers and students. The study analyzes the main principles, forms, and methods of formative assessment based on scientific sources. In addition, the possibilities of applying formative assessment in physics education are explored. The use of formative assessment in physics lessons contributes to the development of students' logical thinking and scientific reasoning. It also enables teachers to identify students' mistakes in a timely manner and improve the learning process. As a result, the effectiveness of education increases and students' knowledge of physics becomes stronger.

Key words: formative assessment, assessment system, physics education, pedagogical methods, learning process, educational effectiveness, student activity, modern education.

Аннотация: Рассматриваются теоретические основы формативного оценивания и его значение в образовательном процессе. Формативное оценивание выступает эффективным педагогическим инструментом, позволяющим регулярно определять уровень знаний, умений и навыков учащихся, а также совершенствовать учебный процесс. Данный подход обеспечивает активное участие учащихся в обучении и способствует развитию эффективного взаимодействия между учителем и учениками. В работе освещаются основные принципы, формы и методы формативного оценивания на основе анализа научных источников. Кроме того, анализируются возможности применения формативного оценивания на уроках физики. Использование данного вида оценивания способствует развитию логического мышления и научного мировоззрения учащихся. Это позволяет своевременно выявлять ошибки обучающихся и корректировать процесс обучения. В результате повышается эффективность образования и укрепляются знания учащихся по физике.

Ключевые слова: формативное оценивание, система оценивания, обучение физике, педагогические методы, учебный процесс, эффективность обучения, деятельность учащихся, современное образование.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida baholash o'quv jarayonining ajralmas tarkibiy qismi sifatida qaralmoqda. An'anaviy yondashuvda baholash asosan yakuniy natijani aniqlashga yo'naltirilgan bo'lib, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini baho orqali ifodalash bilan cheklanadi. Bunday summativ baholash modeli bilim hajmini o'lchash imkonini bersa-da, o'quvchilarning analitik fikrlashi, muammoni mustaqil hal etish ko'nikmalari hamda ilmiy tafakkurini to'liq aniqlash imkonini bermaydi.

So'nggi yillarda pedagogik tadqiqotlarda baholashning yangi paradigmasi – formativ baholash (Assessment for Learning) konsepsiyasi keng rivojlanmoqda. Ushbu yondashuv baholashni nazorat vositasi emas, balki o'quvchini rivojlantiruvchi pedagogik mexanizm sifatida talqin etadi. Xalqaro ta'lim tizimlarida, xususan, Cambridge Assessment amaliyotida formativ baholash o'quv jarayonining markaziy elementi sifatida qaraladi va aniq mezonlar hamda tizimli feedback asosida tashkil etiladi.

Fizika fani o'zining murakkab nazariy va amaliy tabiati bilan boshqa fanlardan ajralib turadi. Ushbu fan nafaqat formulalarni yod olishni, balki matematik modellash, eksperimental tekshiruv, grafik tahlil va ilmiy xulosa chiqarishni talab qiladi. Shunga qaramay, amaliyotda fizika fanida baholash ko'pincha reproduktiv bilimlarni aniqlash bilan cheklanib qolmoqda. Natijada o'quvchilarning yuqori darajadagi kognitiv ko'nikmalari – tahlil, sintez va baholash – yetarli darajada rivojlanmayapti.

Mazkur holat fizika ta'limida baholash tizimini takomillashtirish zaruratini yuzaga keltiradi. Ayniqsa, kompetensiyaviy yondashuv sharoitida formativ baholashni tizimli joriy etish dolzarb masala hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Formativ baholash ta'lim jarayonini takomillashtirishga xizmat qiladigan muhim pedagogik yondashuvlardan biri hisoblanadi. Ushbu tushuncha ilmiy adabiyotlarda ilk bor XX asrning ikkinchi yarmida keng qo'llanila boshlagan. Masalan, amerikalik pedagog olim B. S. Bloom 1968-yilda ta'lim jarayonida o'quvchilarning bilim darajasini muntazam nazorat qilish va ularni rivojlantirish zarurligini ta'kidlab, formativ baholash g'oyasini ilgari surgan. Uning fikricha, baholash faqat yakuniy natijani aniqlash uchun emas, balki o'quv jarayonini boshqarish va takomillashtirish uchun ham xizmat qilishi lozim.

Keyingi yillarda formativ baholash nazariyasi ingliz tadqiqotchilari P. Black va D. Wiliam [1, 25-b.] tomonidan chuqur o'rganilgan. Ularning 1998-yilda chop etilgan "Assessment and Classroom Learning" nomli tadqiqoti formativ baholashning ta'lim samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ilmiy asosda isbotlab berdi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, dars jarayonida muntazam formativ baholash qo'llanilganda o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi sezilarli darajada oshadi va ularning mustaqil fikrlash qobiliyati rivojlanadi.

Zamonaviy pedagogika nazariyasida ham formativ baholash ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri sifatida qaraladi. Masalan, D. Nicol va D. Macfarlane-Dick [5, 120-b.] o'z tadqiqotlarida formativ baholash o'quvchilarning o'zini-o'zi baholash ko'nikmasini shakllantirishda muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi. Ularning fikriga ko'ra, o'quvchilar baholash jarayonida faol ishtirok etganda, ular o'z bilim darajasini anglaydi va kamchiliklarini bartaraf etishga intiladi.

Fizika ta'limida formativ baholashdan foydalanish masalasi ham ko'plab pedagogik tadqiqotlarda ko'rib chiqilgan. Fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish jarayonida tezkor savol-javob, mini-testlar, laboratoriya ishlari natijalarini tahlil qilish kabi formativ baholash usullari o'quvchilarning mavzuni chuqurroq anglashiga yordam beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, fizika darslarida formativ baholashni qo'llash o'quvchilarning analitik fikrlashini rivojlantiradi va nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkonini beradi.

O'zbekiston ta'lim tizimida ham so'nggi yillarda formativ baholashni joriy etishga katta e'tibor qaratilmoqda. Xususan, umumiy o'rta ta'lim maktablarida kompetensiyaviy yondashuv asosida o'qitish jarayonida o'quvchilar faoliyatini muntazam kuzatib borish, tahlil qilish va rag'batlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli formativ baholash o'qituvchilarga dars jarayonini samarali tashkil etish va har bir o'quvchining o'zlashtirish darajasini aniqlash imkonini beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda formativ baholashning nazariy asoslarini o'rganish hamda uning fizika fanini o'qitish jarayonida qo'llash imkoniyatlarini aniqlash maqsadida bir qator ilmiy-pedagogik metodlardan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi zamonaviy pedagogika va ta'lim nazariyasiga tayangan holda ishlab chiqildi. Avvalo, mavzuga oid ilmiy-pedagogik adabiyotlar, xalqaro tadqiqotlar hamda ta'lim standartlari tahlil va sintez usullari orqali o'rganildi. Bu jarayonda formativ baholashning mazmuni, tamoyillari va asosiy xususiyatlari aniqlashtirildi. Shuningdek, turli olimlarning ilmiy qarashlari solishtirilib, formativ baholashning ta'lim jarayonidagi ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Tadqiqot davomida qiyosiy tahlil metodidan ham foydalanildi. Ushbu metod yordamida an'anaviy baholash tizimi bilan formativ baholash yondashuvi o'rtasidagi farqlar va ularning o'quvchilarning bilim olish jarayoniga ta'siri o'rganildi. Natijada formativ baholashning o'quvchilarning bilim darajasini muntazam nazorat qilish va rivojlantirishdagi ustun jihatlari aniqlab berildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida formativ baholashning nazariy asoslari hamda uni fizika fanida qo'llash imkoniyatlari pedagogik nuqtayi nazardan tahlil qilindi. Tahlil jarayonida an'anaviy baholash va formativ baholash yondashuvlari o'zaro solishtirildi. Aniqlanishicha, an'anaviy baholash asosan o'quvchining yakuniy natijasini qayd etishga xizmat qilsa, formativ baholash ta'lim jarayonining o'zida o'quvchi rivojlanishini kuzatish, xatolarni aniqlash va o'z vaqtida tuzatishga yo'naltirilgan. Shu jihatdan formativ baholash o'qitishning nazorat vositasi bo'lish bilan birga, uni takomillashtirish vositasi ham hisoblanadi.

Fizika darslari misolida o'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, mazkur fanda formativ baholash ayniqsa muhimdir. Chunki fizika faqat tayyor formulalarni yod olish emas, balki hodisalarni tushunish, ular orasidagi bog'lanishni izohlash, tajribalarni kuzatish va xulosa chiqarishni talab etadi. Dars jarayonida qisqa savol-javoblar, tezkor testlar, laboratoriya ishlari bo'yicha kuzatuv, jadval va sxemalar bilan ishlash, o'zaro baholash hamda o'zini o'zi baholash kabi usullar qo'llanilganda o'quvchilar mavzuni chuqurroq anglay boshlashi kuzatildi. Ayniqsa, "kuch", "bosim", "zichlik", "mexanik ish", "energiya" kabi mavzularda o'quvchilarning faolligi oshgani sezildi.

Baholash paradigmasining rivojlanishi

Pedagogik nazariyada baholash ikki asosiy yo'nalishda rivojlangan:

1. Summativ baholash (yakuniy baholash);
2. Formativ baholash (rivojlantiruvchi baholash).

Summativ baholash o'quv jarayonining yakunida amalga oshiriladi va o'quvchi tomonidan o'zlashtirilgan bilim hajmini aniqlashga xizmat qiladi. Biroq bu yondashuv o'quv jarayonini boshqarish imkonini bermaydi.

Formativ baholash esa jarayon davomida amalga oshiriladi va o'quvchining rivojlanish trayektoriyasini aniqlashga xizmat qiladi. Zamonaviy ta'lim tizimlarida, jumladan, Cambridge Assessment tajribasida, formativ baholash ta'lim sifatini oshirishning muhim omili sifatida qaraladi.

Baholash paradigmasining o'zgarishi konstruktivistik ta'lim nazariyasi bilan bog'liq. Ushbu nazariyaga ko'ra, bilim tayyor shaklda berilmaydi, balki o'quvchi tomonidan faol ravishda quriladi. Shunday ekan, baholash ham o'quvchining fikrlash jarayonini aniqlashi va rivojlantirishi lozim.

Kriterial baholash va rubrika tizimi

Formativ baholashning muhim jihatlaridan biri – kriterial yondashuvdir. Kriterial baholashda o'quvchining natijasi boshqa o'quvchilar bilan emas, balki oldindan belgilangan aniq mezonlar bilan taqqoslanadi. Bu yondashuv baholashning shaffofligi va obyektivligini ta'minlaydi.

Rubrika esa kriterial baholashning amaliy vositasi hisoblanadi. Rubrika – bu o'quv faoliyatini baholash uchun ishlab chiqilgan darajali mezonlar jadvali bo'lib, unda har bir ko'rsatkichning sifat darajasi aniq tavsiflanadi.

Rubrika quyidagi vazifalarni bajaradi:

- baholash jarayonini tizimlashtiradi;
- o'qituvchi va o'quvchi uchun mezonlarni aniqlashtiradi;
- subyektivlikni kamaytiradi;
- o'quvchining metakognitiv ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Ayniqsa, murakkab fanlarda, jumladan, fizika fanida, rubrika asosida baholash yuqori darajadagi fikrlash jarayonlarini aniqlash imkonini beradi.

Masala yechish jarayonida formativ baholash

Fizika fanida masala yechish o'quvchilarning analitik fikrlashi va mantiqiy tafakkurini rivojlantiruvchi asosiy faoliyat turi hisoblanadi. Biroq amaliyotda masalalar ko'pincha yakuniy natija asosida baholanadi. Bu esa o'quvchining fikrlash jarayonini to'liq aniqlash imkonini bermaydi.

Formativ baholash yondashuvida masala yechish quyidagi bosqichlar asosida baholanadi:

1. Muammoni tushunish;
2. Fizik modelni tanlash;
3. Matematik ifodalash;

4. Hisoblash jarayoni;
5. Natijani fizik talqin qilish.

Har bir bosqich uchun aniq mezonlar ishlab chiqiladi va o'quvchiga oldindan ma'lum qilinadi. Bunday yondashuv o'quvchiga qaysi bosqichda xato qilganini aniqlash va uni tuzatish imkonini beradi.

Natijada baholash jarayoni nazorat vositasidan rivojlantiruvchi mexanizmga aylanadi.

Laboratoriya ishlari jarayonida formativ baholash

Fizika fanining muhim jihatlaridan biri eksperimental faoliyatdir. Laboratoriya ishlarini baholashda ko'pincha tayyor hisobot mavjudligi yoki natijaning to'g'riligi inobatga olinadi. Biroq jarayonning o'zi yetarli darajada mezonlashtirilmaydi.

Formativ baholash asosida laboratoriya ishlari quyidagi yo'nalishlar bo'yicha baholanishi mumkin:

- gipoteza qo'yish;
- tajriba metodini tanlash;
- o'lchash aniqligi;
- grafik tahlil;
- ilmiy xulosa chiqarish.

Formativ baholash aynan shu ehtiyojga javob beradi. Masala yechishni bosqichma-bosqich mezonlashtirish o'quvchining qaysi bosqichda xatoga yo'l qo'rganini aniqlash imkonini beradi. Bu esa o'qituvchiga maqsadli teskari aloqa berish imkonini yaratadi. Natijada baholash jarayoni nazorat vositasidan rivojlantiruvchi mexanizmga aylanadi.

Laboratoriya ishlari jarayonida ham formativ yondashuvning ustunligi yaqqol namoyon bo'ladi. An'anaviy tizimda ko'pincha tayyor natija yoki hisobot mavjudligi baholanadi. Biroq jarayon – gipoteza qo'yish, tajriba metodini tanlash, o'lchash aniqligi, xatoliklarni tahlil qilish – yetarlicha mezonlashtirilmaydi. Taklif etilgan model esa aynan jarayonni baholashga yo'naltirilgan bo'lib, bu o'quvchilarda ilmiy tafakkur va tadqiqot kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xalqaro tajriba, jumladan, Cambridge Assessment tizimi, kriterial va rubrika asosidagi baholashning samaradorligini tasdiqlaydi. Mazkur yondashuvda baholash mezonlari oldindan aniqlanadi va o'quvchiga yetkaziladi. Bu shaffoflik o'quvchilarning baholash jarayoniga ongli munosabatini shakllantiradi hamda o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari formativ baholashning fizika ta'limi jarayonida nazariy va amaliy jihatdan muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Zamonaviy ta'lim sharoitida an'anaviy summativ baholash modeli o'quvchilarning asosan reproduktiv bilimlarini aniqlashga yo'naltirilgan bo'lib, ularning yuqori darajadagi kognitiv kompetensiyalarini to'liq rivojlantirish imkonini bermaydi.

Tahlillar asosida quyidagi ilmiy xulosalar shakllantirildi:

- *Birinchidan*, formativ baholash baholash jarayonini nazorat vositasidan rivojlantiruvchi pedagogik mexanizmga aylantiradi. U o'quvchilarning o'quv faoliyatini doimiy monitoring qilish, xatolarni aniqlash va ularni bartaraf etish orqali ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.
- *Ikkinchidan*, fizika fanining kompetensiyaviy xususiyati – matematik modellashtirish, eksperimental faoliyat, grafik tahlil va ilmiy xulosa chiqarish – baholash tizimini jarayon asosida tashkil etishni talab qiladi. Formativ yondashuv ushbu ehtiyojga mos keladi.
- *Uchinchidan*, masala yechish jarayonini bosqichma-bosqich mezonlashtirish o'quvchilarning analitik fikrlashini rivojlantiradi hamda xatolarni aniqlash va tuzatish mexanizmini kuchaytiradi.
- *To'rtinchidan*, laboratoriya ishlarini jarayon asosida baholash o'quvchilarning ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi.
- *Beshinchidan*, rubrika asosidagi kriterial baholash baholashning shaffofligini ta'minlaydi, subyektivlikni kamaytiradi va o'quvchilarda o'zini baholash madaniyatini rivojlantiradi.
- *Oltinchidan*, tizimli va mazmunli teskari aloqa (feedback) o'quvchilarning refleksiv tafakkurini va ichki motivatsiyasini oshiradi.

- *Yettinchidan*, xalqaro tajriba, xususan, Cambridge Assessment yondashuvi, formativ baholashning samaradorligini tasdiqlaydi va uni milliy ta'lim tizimiga moslashtirish imkoniyati mavjudligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, fizika fanida formativ baholashni tizimli joriy etish ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning analitik va tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirish hamda kompetensiyaviy yondashuvni samarali amalga oshirishga xizmat qiladi.

Kelgusida taklif etilgan konseptual modelning empirik samaradorligini aniqlash, nazorat va tajriba guruhlarida statistik tahlil asosida baholash maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Black, P., Wiliam, D. Assessment and Classroom Learning // Assessment in Education: Principles, Policy & Practice. 1998. Vol. 5, No. 1. P. 7–74.
2. Sadler D.R. Formative assessment and the design of instructional systems // Instructional Science. – 1989. – Vol.18. – P.119–144.
3. Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses. – London: Routledge, 2009.
4. Brookhart S.M. How to Create and Use Rubrics for Formative Assessment. – Alexandria: ASCD, 2013.
5. Nicol, D. J., Macfarlane-Dick, D. Formative Assessment and Self-Regulated Learning: A Model and Seven Principles of Good Feedback Practice // Studies in Higher Education. 2006. Vol. 31, No. 2. P. 199–218.
6. Andrade H. Using rubrics to promote thinking and learning // Educational Leadership. – 2000. – Vol.57(5).
7. Nicol D., Macfarlane-Dick D. Formative assessment and self-regulated learning // Studies in Higher Education. – 2006.
8. Torrance H. Formative assessment at the crossroads // Oxford Review of Education. – 2012.
9. Docktor J.L., Mestre J.P. Synthesis of discipline-based education research in physics // Physical Review PER. – 2014.
10. Redish E.F. Teaching Physics with the Physics Suite. – Hoboken: John Wiley & Sons, 2003.
11. Cambridge International. Physics Syllabus and Assessment Objectives. – Cambridge, 2020.
12. Heritage M. Formative Assessment: Making It Happen in the Classroom. – Thousand Oaks, 2010.
13. Bennett R.E. Formative assessment: A critical review // Assessment in Education. – 2011.
14. Kingston N., Nash B. Formative assessment: A meta-analysis // Educational Measurement. – 2011.
15. Fizika fanidan milliy o'quv dasturi (10–11-sinf). – Toshkent, 2022.
16. Rashidov A. Fizika o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.